

הוספה

בשורת הגאולה

פת.

ועוד ועיקר, לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות, „עד מתי“...
ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה
האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

. . . בני נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה
ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... כבר סיימו כל עניני העבודה דזמן
הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל
ובמיוחד ע"י השמחה בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים
מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע,
ועדיין לא באה הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות ג', ועש"ק וש"ק פ' חצוה, ז', יר"ד וי"א אדר ראשון תשנ"ב)



להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל
הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש
כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב
וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פ' זכור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כא

(תרגום הפשי)



יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

דלא תיקדום (=כדי שלא תקדם) עשיה לזכירה¹⁰ כלומר, פורים הוא ה"עשיה" של הזכירה שבפרשת זכור –

מדוע, אפוא, יש צורך בתקנה מיוחדת של קריאת זכירת עמלק, עד אשר שבת זו נקראת "שבת פרשת זכור" וכדומה?

מכך מובן, שהתקנה של פרשת זכור לא נקבעה רק משום שאין זמן מיוחד להזכרת מעשה עמלק, אלא משום שבזכירת מעשה עמלק¹¹ יש מעלה מיוחדת על פני הזכירות האחרות.

ויש להבין: מהו המיוחד בזכירת מעשה עמלק לעומת שאר הזכירות, אשר משום כך נקבעה דוקא לזכירה זו קריאה מיוחדת?

ולכאורה, אדרבה: הזכירות האחרות עוסקות בענינים כלליים המשפיעים על התנהגותו של היהודי בכל עת ובכל מקום: מעמד הר סיני – מתן תורה – הוא היסוד של כל התורה והמצוות. השבת היא אחת המצוות הכלליות¹², ואינה משפיעה רק על יום השבת, אלא על כל ששת ימי החול¹³. ומצד שני, מעשה העגל – ההיפך מ"אנכי" ומ"לא יהיה לך". ועוד, כיון ש"וביום פקדי ופקדתי"...¹⁴ – מזכיר הדבר ליהודי להשמר מסור מרע כדי לא להגיע לידי "אפקוד עליהם עונותיהם", וזה כולל גם הזהירות ב"עשה טוב". ואפילו מעשה מרים, שלכאורה הוא ענין פרטי, שלא היו לו תוצאות לגבי כלל ישראל בכל הדורות – הרי גם מכך

א. "זכור" – פרשה מיוחדת

על התקנה! של קריאת פרשת זכור², שיש לקרוא בתורה בשבת שלפני פורים את הפרשה "זכור"³ את אשר עשה לך עמלק, שואל ה"מגן אברהם"⁴:

הרי יש מספר מצוות של "זכירה", כ"זכירות"⁵ אשר צריך להזכיר⁶ בברכות קריאת שמע ובקריאת שמע: מתן תורה, מעשה עמלק, מעשה מרים, שבת ומעשה העגל – ומדוע תקנו לקרוא בתורה דוקא את פרשת עמלק, ולא "בזכירות אחרות"?

והוא משיב, ש"מתן תורה יש לנו חג עצרת, והוא הדין שבת, ומעשה מרים ומעשה עגל לא תקנו, מפני שהיה גנותן של ישראל".

אך לכאורה, אין זו תשובה מספקת. כי גם לגבי מעשה עמלק – הרי ישנו פורים, הקשור לזכירת ולמחיית עמלק, ואף הקריאה של פורים היא⁸ – הפרשה על מלחמת עמלק – "ויבא עמלק"⁹. ויותר מכך: פרשת זכור נקראת דוקא בשבת שלפני פורים "כי היכי

1) כ"ה במג"א שצויין בהערה 4. וראה מג"א סתרפ"ה, דאף שקריאת פ' זכור הוא מה"ת, זה שקוראים אותה בשבת זה דוקא הוא תקנת חכמים. וכ"ה בשו"ע אדה"ו אור"ח סרפ"ב סי"ג שהוא "מתקנת אנשי כנה"ג" (אף שכתב (שם סט"ז) ש, פרשת זכור היא חובה מן התורה).
הדיעות בזה – ראה אנציקלופדי' תלמודית ע' ארבע פרשיות (ע' קסו), ע' זכירת מעשה עמלק (ע' ריש ואילך).
2) מגילה ל, א.
3) ס"פ תצא (כה, יז"ט).
4) ס' ס סק"ב.
5) הובא ג"כ בשו"ע אדה"ו שם סעיף ד. וכן הכניס אדה"ו בסידורו לאחרי תפלת שחרית (שש זכירות).
6) נוסף לזכירת יצי"מ שנזכרה בפירוש בפ' ציצית.
7) ראה הינוך מצוה תרג: ודין ה' לקרותה (פ' זכור) ביום פורים לפי שהוא מענינו של יום כי המן הרשע ה' מורעו. ובפרשי"י מגילה (כט, א ד"ה ומפסקין): לסמוך מחיית עמלק למחיית המן. וראה רמב"ן ס"פ תצא: ויהי סמך למקרא מגילה מן התורה. ועוד.
8) משנה מגילה ל, סע"ב. ובמג"א סתרפ"ה שם שבזה יוצא מ"ע דקריאת פ' זכור.
9) בשלח יז, ח ואילך.

לבטל את העמלק שאינו מאפשר השפעה מן המוחין את המדות והמעשה.

ועל ידי קיום המצוה של זכירת עמלק בזמן הגלות, המבטלת את ה"עמלק" שבנפש האדם, מזרזים את האפשרות לקיים את מצות מחיית עמלק כפשוטו, בעולם כולם ובגשמיות,

שיקויים הענין של "מינוי מלך" – מלכא משיחא, שיברר מי הוא עמלק, ולאחר מכן⁷⁰ "לחם מלחמת ה'"⁷¹ – כולל מלחמת עמלק – "מלחמת לה' בעמלק"⁷² – וינצח⁷³, ולאחר מכן⁷⁰ הוא יבנה את בית המקדש השלישי⁷⁴, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ זכור תש"ל, תשל"ג)

אלא צריך להורידה למטה, ללימוד בפועל ולקיום מצוות מעשיות, ואדרבה – המעשה הוא העיקר⁶⁸.

וזה היתה טענת המלאכים⁶⁹, "חמודה גנוזה... תנה הודך על השמים": כיון שהתורה היא שיא של התעלות ברוחניות, היא צריכה להנתן "על השמים", אפילו מעל לרוחניות שבעולם הזה – מעל לשכל האדם.

אך כאשר מבטלים את מהותו של עמלק – כאשר המוח משפיע על המעשה בפועל, וקיימות שלמות השם (גם ו"ה) – הרי אז אפשר לבטל את טענת המלאכים, "תנה הודך על השמים", והתורה ניתנת למטה.

בכך מובנת גם החשיבות של זכירת עמלק, יותר משאר הזכירות, כדלעיל – כי זכירת עמלק היא מעין הקדמה ותנאי למתן תורה בכלל. לפני שהיהודי מקבל את התורה, עליו

68) אבות פ"א מ"ז.
69) שבת פה, ב ואילך.

70) כסדר ג' מצות שנצטוו ישראל בכניסתן לארץ (כנ"ל הערה 24) – ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 324 הערה 49.
71) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
72) ס"פ בשלח.
73) כלשון הרמב"ם שם בדפוסים שלא שלטה בהם בקורת הצנזור – "אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו" (י"ל שכיון עה"פ: מכל אויבך מסביב).
74) (בית ו' כסא שלם (ראה תר"א בתחלתו).

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח



ויהי'ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'



יהי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד

לעליון⁶³, בצלמנו⁶⁴ – הן: יו"ד ה"א – חכמה בינה (שכל), וא"ו – מדות שבלב, ותורה, ה"א – דיבור ומעשה, מצוות⁶⁵.

עיקר מלחמת עמלק היא על המעשה בפועל ממש. לגבי כחות השכל בלבד – בחינת י"ה אין הוא מתנגד כל כך. לא כל כך אכפת לו שיהודי יודע את רבונו, שיש רק הבנה באלקות, אבל אין הוא רוצה שההבנה תשפיע על המדות והרגשות שבלב, המביאות לידי מחשבה דבור ומעשה – בחינת ו"ה. ואדרבה – אז המרידה היא חמורה ביותר. כפי שמודגש בדברי חז"ל „וידע את רבונו“, אך למרות זאת „מתכוין למרוד בו“, כי הידיעה אינה משפיעה על המדות ועל כחות המחשבה הדבור והמעשה.

ובפרט זה של עמלק – שהענין של „יודע את רבונו“ אינו מביא לידי קבלת עול ולפחות בהתאם לידיעתו – והרי קבלת עול מחייבת את קיום התורה והמצוות, וכאשר קבלת העול פגומה הרי זו, בדקות, מרידה ברבונו – בפרט זה צריך כל אחד לוודא שלא ייפגם, כי בכל דרגה של עבודת וידיעת ה' עלול להיות מקום לטעות לגבי ענין קבלת העול⁶⁶.

ז. עמלק מתנגד למתן תורה

בכך ניתן להבין גם מדוע התרחשה מלחמת עמלק „בדרך בצאתכם ממצרים“ לפני מתן תורה:

כל דבר הוא בהשגחה פרטית, ולכן מובן, שמלחמת עמלק התרחשה בגשמיות לפני מתן תורה, משום שעמלק ברוחניות מתנגד ואינו רוצה לאפשר את החידוש של מתן תורה:

החידוש שבמתן תורה הוא⁶⁷, שתורה לא בשמים היא, אין להשאירה ברוחניות בלבד,

(63) עשרה מאמרות מאמר אכ"ח ח"ב פל"ג ועוד. ש"ה כ, ובכ"מ.

(64) בראשית א, כו.

(65) ראה בכ"ז אגה"ת ספ"ד. לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.

(66) להעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 167 סעיף ה ואילך.

(67) ראה לקו"ש [המתורגם] חכ"א ע' 54, וש"נ.

ועת ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו". וכיון שבתקופתנו אי אפשר לקיים בפועל את הציווי של מחיית עמלק, כי (א) מצות מחיית עמלק חלה רק כאשר ישראל מצויים על אדמתם²⁴, במצב של מנוחה – „בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך מסביב בארץ...“²¹. (ב) אף אילו היו התנאים הללו קיימים, בלתי אפשרי לקיים את מחיית עמלק, כי „כבר עלה סנחריב ובלבל את העולם וכל דפריש מרובא פריש“²⁵ –

לפי זה יוצא, שזכירת עמלק בתקופתנו אינה קשורה למעשה – ולמרות זאת, קבעו דוקא לזכירה זו קריאה מיוחדת ושבת מיוחדת?

ב. זכירת ומחיית עמלק – בימינו?

התמיהה אף גדולה יותר:

המטרה של זכירת עמלק היא מחיית עמלק²⁰, כפי שנאמר בהמשך הפסוקים, לאחר „וזכור...“ – „והיה²¹ בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך... תמחה את זכר עמלק...“ וכפי שמסביר זאת הרמב"ם²²: „ציונו לזכור מה שעשה לנו עמלק .. (ולשנוא אותו²³) בכל עת

(15) נחוצה תמיד, כי בלא זה אין אדם ניצול מנאבק לה"ד בכל יום כדלקמן בפנים.

(16) ראה מפרשים לתצא כו, ט. רמב"ן ס"פ תצא. ועוד. מג"א וש"ע אדה"ז ס"ו ס שם.

(17) ערכין טו, ב.

(18) דאין אדם ניצול ממנה בכ"י (ב"ב קסד, ב).

(19) ראה חינוך שם, שזכירת מעשה עמלק אינה „עיקר בדת“ כזכירת יצ"מ (שלכן „די לנו בזה לזכור הענין פעם א' בשנה כו"). ולהעיר שהרמב"ם לא מנה מצות זכירת עמלק בין המצוות ההכרחיות (בסהמ"צ סוף המ"ע).

(20) בחרדים (מ"ל"ת התלויות בארץ ישראל פ"ב) ועוד, שזכירת עמלק ענינה לזכור שבשביל שרפו יריהם של ישראל מן התורה ומן המצוות בא עמלק. אבל עדיין צריך ביאור: ענין זה (שע"י רפיון במצוות בא עונש על בני"מ) מצוינו כמ"פ בתורה (כולל מעשה העגל שהוא א' מהזכויות הנ"ל), ומהו הענין המיוחד שזכירת עמלק דוקא? ולהעיר מצפ"ע עה"ת ס"פ בבלה.

(21) ראה ביאור הרי"ף פערלא לשהמ"צ ל"ד ס"ג מ"ע נט (רסא, ב) שמטעם זה לא מנה הבה"ג וסיעתו העשה דזכירת עמלק כי היא בכלל העשה דמחיי. וראה לקמן סעיף ג.

(22) תצא שם, יט.

(23) מ"ע קפט. וראה חינוך שם, שלכן נשים פטורות מזכירת עמלק.

(24) בתרגום הר"ח העליר ור"י קאפה: ושנאמר (את) זה.

צריך להשמר תמיד כדי שלא יהיה „יודע את רבונו ומתכוין“⁵⁶ למרוד בו". בכל זאת, יהודי צריך תמיד להשמר מפני המשמעות של „עמלק“ בדקות. ובמיוחד כאשר עלול לנבוע מכך בסופו של דבר ענין של „יודע... ומתכוין למרוד בו“, ר"ל.

וההסבר לכך הוא: על הפסוק⁵⁶ „כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק“, אומרים חז"ל ש„אין שמו שלם... עד שימחה שמו של עמלק“⁵⁷ – כל עוד קיים עמלק אין שם ה' מושלם, הוא י"ה בלבד. עמלק מנוגד לאותיות ו"ה' של שם הוי'.

ולכאורה, תמוה: כיון שעמלק מתכוין למרוד בו, בקדוש-ברוך-הוא, יש לשאל⁵⁸: (א) מדוע הוא מתנגד רק לשלימות השם – ולא לשם ה' בכלל? (ב) בהתנגדות לשלימות השם – מדוע אין התנגדות לי"ה שבשם, הקודם ונעלה⁵⁹ מו"ה? (ג) אדרבה – כאשר נשאר י"ה, הרי נשאר שם שלם משבעת⁶⁰ השמות שאינם נמחקים⁶¹?

ההסבר לכך הוא⁶²:

ההשפעות של ארבע אותיות של שם הוי' על היהודי, וכפי שהן בנפש האדם – אדמה

(56) להעיר מרמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

(56*) ס"פ בשלה.

(57) פריש"י שם. תנחומא ס"פ תצא. פסיקתא דר"כ ופסיקתא רבתי פ' זכור. מדרש תהלים ט, ז.

(58) להעיר משערי אורה (לר"י גיקטליא) ש"ט.

(59) ראה ד"ה מן המיצר תרע"ח. ועוד.

(60) ראה תו"א ס"פ נח (וש"נ) – הטעם דשבעה. ובפרדס (ש"א בסופו וש"נ) יו"ד שמות שאינם נמחקים כו' י"ה כו'. – הרס"ג כותב „שהו"י – „תשעה“ (הרובא בס' עבודת המלך, בהערות לרמב"ם שבהערה הבאה (ירושלים, תשכ"ד) ועיי"ש).

– בשו"ע אדה"ז או"ח ספ"ה ס"ג. ו' שמות שאינם נמחקין. ולהעיר שבו"ג (ערב, ב) „מלכות כו' כלילא מעשר ספיין מעטרא בשבע שמהן שאינם נמחקין“. ואכ"מ.

(61) ברמב"ם הל' יסוה"ת (פ"ו ה"ב) וש"ע יו"ד (סרע"ז ס"ט) לא נמנה בו' שמות שאינם נמחקים, אבל ראה רמב"ם שם ה"ד (משבעות לה, ב) שהוא שם בפ"ע ואינו נמחק, וכן בשו"ע שם ס"י. וראה ביאורי הגר"א לשו"ע שם סק"ט.

(62) ראה בכ"ז – תו"א ס"פ תצוה. ד"ה זכור בסה"מ תקס"ה ח"א וביאורו. סידור שער הפורים. שהמ"צ להצ"ע מצות זכירת מעשה עמלק.

ד. הזכירה – מחיית ה„עמלק” שנבט

ההסבר לכך הוא:

מהותו של עמלק היא – „יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו”³⁸. ולכן, לפני שיהודי מקיים את מחיית עמלק כפשוטה, עליו לדאוג לכך, שבתוכו עצמו לא יהיה „עמלק” – „יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו”, ואפילו לא באופן הדומה לכך מעט, כדלהלן בסעיף ו’.

וזהו המשמעות של מצות זכירת עמלק³⁹: אין זו זכירה שתכליתה רק לעורר לפעולה של מלחמת ומחיית עמלק ממש לאחר מכן, או שעל ידי הזכירה יימנעו מדבר בלתי רצוי – בדומה לזכירת מעשה מרים, שמטרתה להשמר מלשון הרע – אלא זכירת עמלק עצמה מביאה לידי מחיית עמלק שבלב, בו עצמו⁴⁰.

ייתכן שקיים אצל יהודי „עמלק” בנפשו⁴¹, הרוצה להשפיע עליו למרוד ח”ו ברבונו, וכאשר הוא מקיים כראוי⁴² את „זכור את אשר עשה לך עמלק”, נוצרים בנפשו מחיית עמלק וביטול⁴³ – מתבטלת ונמחקת כל נטיה של „יודע... ומתכוין למרוד בו”.

ולפי זה ניתן להבין מדוע קשורה דוקא זכירה זו לקריאה מיוחדת בתורה – כי התורה היא השלטת על מציאות העולם, כדברי חז”ל⁴⁴

(38) כן הובא בכ”מ (סה”מ תקס”ב ע’ קצב. סה”מ תקס”ה ח”א ע’ שצה. סה”מ להצ”צ מצות זכירת מעשה עמלק פ”א (צה, א). ובכ”ו על עמלק. – לשון זה מצאתי לע”ע בתו”כ בחוקתי כו, יד הובא ברש”י בחוקתי שם. נח י, ט. לך יג, יג) – אבל לא על עמלק. ובאוה”ת פרשת זכור (ע’ א’תשפ) מקשר זה עם מחול (אסת”ד פ”ו, יג). ומהיכן בא עמלק .. מאצל בלעם הרשע, שבו נאמר (בלק כד, טז) „ויודע דעת עליון”.

(39) ראה בכ”ו ד”ה זכור תרס”ה פרק ח.
(40) אלא שזה גופא הוא כדי שיוכל לקיים מחיית עמלק בעולם כפשוטו, כנ”ל בסעיף ב) (מסה”צ להרמב”ם).

(41) ראה תו”א תצהו סד”ה זכור: וזרעו של עמלק פ”ה הוריעה שלו שורעה בישראל להיות להם בחי’ זו.

(42) להעיר מלקו”ש [המתורגם] ח”ט ע’ 241*2) בביאור מחול (פדריא פ”מ), „האיך יתקיימו שניהם זה זכור (דעמלק) וזה זכור (דשבת)”.

(43) ראה גם פנים יפות ס”פ תצא.
(44) ירושלמי נדרים פ”ו ה”ח. ועוד.

היודעים על הפסוק⁴⁵, „לא-ל גומר עלי”, ולכן, כאשר כורכים את זכירת עמלק עם קריאה בתורה, הרי זכירה זו מגשימה את מחיית עמלק שבנפשו⁴⁶.

ה. הזכירה מדאורייתא מביאה ל„מחיה”

זהו גם אחד ההסברים לכך שקריאת פרשת זכור היא, לדעת רוב הפוסקים⁴⁷, מצות עשה מן התורה:

אחת המעלות של מצוות דאורייתא על פני מצוות דרבנן, היא שמצוות דאורייתא משפיעות יותר על ובתוך העולם. כפי הידוע על האחרונים⁴⁸ המרחיבים את הדבור על ההבחנה, שאיסורי דאורייתא הם איסורי חפצא – הדבר האסור נעשה מתועב וכו’, ואילו איסורי דרבנן הם, לפי כמה דעות, איסורי גברא בלבד – החכמים אסרו זאת על האדם, אך האיסור אינו חל על חפצי העולם עצמם.

המעלה של מצוות דרבנן על פני מצוות דאורייתא, כדברי חז”ל⁴⁹ ערבים עלי דברי סופרים יותר מדברי תורה, היא בעיקר לגבי הגברא, כי בקיום המצוות שהוסיפו רבנן – מתבטאת העריבות והתשוקה להיות עבד ה’, אשר מבקש מלכתחילה לגזור עלינו גזירות⁵⁰, ולאחר מכן אינו מסתפק בכך והוא מוסיף עליהן גזירות, או מוסיף סייגים כדי לוודא

(45) תהלים נו, ג.

(46) ראה גם סה”מ תר”פ (ע’ רצה): וע”י הקריאה שקורא פ’ מחיית עמלק בתורה מתבטל ע”ו קליפת עמלק. וראה לקו”ת במדבר יג, ג.

(47) ראה הערה 1.

(48) ראה שו”ת צפ”ע (ירושלים תשכ”ה) ס”ג ובהנמקן במפענח צפונות קונטרס „מאה סברות” בתחלתו אתון דאורייתא כלל יו”ד. וראה תניא פ”ח. ובארוכה שיחות אחש”פ והתועדויות שלאח”ו תשל”ז.

(49) ראה ע”ו לה, א וברש”י שם. ירושלמי ברכות פ”א ה”ז. ועוד.

(50) מכילתא יתרו כ, ג (במכילתא לפנינו: אמרו לו עבדיו גזור עליהם גזירות. אבל ברמב”ן עה”ת יתרו (שם, ב) וכן בהשגותיו לסה”מ (מל”ת ה) ובמאירי בפתיחה לאבות (בשם המכילתא): גזור עלינו (לנו) גזירות. (וגם) גירסא זו הובאה בד”ח – ד”ה בראשית ברא תש”ג פכ”ו. ועוד).

מעשיהם הרעים וכדומה³⁰ כדי להגיע לכך ש„עורר הנפשות .. להלחם בהם”³¹.

בכך נרמו, שלמרות שהמטרה של זכירת עמלק היא מחיית עמלק, בכל זאת יש משמעות ומטרה בזכירת עמלק עצמה

– אשר משום כך מונה הרמב”ם³², וכן שאר מוני המצוות³³, את מחיית עמלק ואת זכירת עמלק כשתי מצוות נפרדות בעלות שתי מהויות שונות. לדוגמה – מחיית עמלק היא מן המצוות שהן „חובה על הצבור”³⁴, ולפי מספר דעות³⁵ חלה מצוה זו על המלך של הצבור³⁶, ולמצוה זו יש מספר תנאים – שהיא חלה דוקא לאחר כניסת בני ישראל לארץ ועוד.

לעומת זאת, זכירת עמלק היא מצוה החלה על כל יחיד בפני עצמו, והיא מצוה תמידית³⁷, בכל מקום ובכל זמן – והענין המושג באמצעות זכירת עמלק עצמה, הוא ענין כללי בתורה, יותר מהזכירות האחרות שהוזכרו לעיל, כפי שיבואר להלן בסעיף ז’.

(30) כהמשך הכתובים שם (פסוק יח) – ועד”ז בכ”מ – „למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם גו”.

(31) אף שיש לחלק כי בעמלק הציווי למחות „זכור עמלק” – „משור ועד שה” (רש”י ס”פ תצא, מ”ש טו, ג (הפטורה דפ’ זכור). וראה מכילתא ס”פ בשלה. מדרש תהלים ט, ז.

ועוד. לקו”ש ח”ד ע’ 89 (הערה 17) – ולכן צ”ל זכירה מיוחדת לעורר השנאה בלב אל עמלק. וראה טעמי מצות להרדב”ו מצוה תקצא.

(32) בסה”מ צ”מ ע’ קפח”קפס.

(33) סמ”ג עשין קטו”קטו. ועוד.

(34) סה”מ צ”מ להרמב”ם בסוף המ”ע. וגם הר”ג מנאה במנין הפרשיות (פרשה סא). וראה חינוך מצוה תרד. ביאור הרי”פ פערלא למ”ע נט שם.

(35) רמב”ן ובחי”ט ס”פ בשלה. יראים סרצ”ט (בהשלם – סת”ה). וראה לקו”ש [המתורגם] ח”ט ע’ 321 (הערה 31)

דאולי גם להרמב”ם מצות המלך הוא (ע”ש). וראה הערה הבאה.

(36) די”ל דמצוות המלך (שהוא – הכל) הן סוג מיוחד במצוות הציבור. ואכ”מ.

(37) רמב”ם הל’ מלכים פ”ה ה”ה. וראה לשונו בסה”מ ומנין המצות בריש ספר היד (מ”ע קפט). וראה הדיעות שצ”ל זכירת מעשה עמלק בכל יום – הובאו באנציקלופדי

תלמודית ע’ זכירת מעשה עמלק (ע’ רכב).

יותר את קיום הגזירות. ועוד יש לומר: במצוות דאורייתא, שמשפיעות על העולם ביתר עוצמה, אין ניכר כל כך שמקיימים את המצוה רק מפני ציווי הקדוש-ברוך-הוא, כי סגולת המצוה והשפעתה בעולם מסתירה⁵¹ את קבלת העול שבקיום המצוה, הקיום משום ציווי הקב”ה.

ולעומת זאת, קיום מצוות דרבנן, שבהן סגולת המצוה אינה בולטת כל כך, מתבטא שהיהודי אינו מקיים מצוות מפני שעל ידי כך מתרחשים בעולם ענינים נעלים, אלא משום שהוא עבד ה’ המציית לרצונו ולציווי של המלך.

אך לגבי ה„חפצא” – ההשפעה של המצוות בעולם⁵² – הרי, אדרבה, למצוות דאורייתא ישנו כח התורה⁵³ להשפיע על החפצא, על מציאות העולם, באופן שאינו קיים אצל המצוות דרבנן, כדלעיל.

ולכן קריאת פרשת זכור⁵⁴ היא מצוות עשה מן התורה, הנותנת כח נוסף לכך שזכירת עמלק תגשים את מחיית עמלק (בענינו – עמלק שבאדם⁵⁵).

ו. עמלק – ידיעה שאינה משפיעה למעשה

כיון שזכירת עמלק היא מצוה תמידית, מובן, שכל אחד צריך לעסוק בענין זה תמיד.

כי למרות שאין לומר ח”ו וח”ו, שיהודי

(51) ע”ד הידוע דשכל מעלים על רצון ומסנ”פ (סה”מ: אידיש ע’ 5 ואילך. קונטרסים ח”ג ע’ קא ואילך. תש”ט ע’ 119 ואילך).

(52) שזוהו ענין עיקרי בקיום המצות – עיין תניא פל”ו”לח.

(53) להעיר מתו”א (לד, ב. דרמ”צ ער, ב) במעלת כח של דאורייתא על דרבנן, דבדאורייתא (שהיא המשכה מלמעלה למטה) „מי מעב ומנוע לה” ית”ש והיד ה’ תקצר”, משא”כ דרבנן „שהם המשיכו להיות גילוי זה”.

(54) נוסף לזה שזכירת עמלק בכלל היא מ”ע מה”ת (שבוה שווה לשאר הזכירות הנ”ל ס”א). ולהעיר שגם בסה”מ תר”פ שם מדגיש שקריאת פ’ זכור היא דאורייתא.

(55) שפעולת המצוה בהאדם הו”ע של „חפצא” (שבגברא גופא).